

Олексій Онищенко,
академік НАН України,

Генеральний директор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

Любов Андріївна Дубровіна — сучасний історик, книгознавець, джерелознавець, діяч бібліотечної та архівної справи

Дослідниця активно працює в галузі проблем історії рукописно-книжної культури, її основних компонентів. Серед розробок Дубровіної — ґрунтовне дослідження історії Казанського літописця у списках XVI—XVIII ст., розвиток теоретичних та науково-практичних засад камеральної археографії, кодикології та кодикографії, вирішення багатьох питань наукового опису рукописних книг, архівних документів, фондів, колекцій у взаємозв'язках із спеціальними історичними дисциплінами та такими галузями історичної науки, як архівознавство, джерелознавство, археографія, бібліографія. Вчена одна з перших почала розвивати й надалі розвиває питання інформатизації рукописних і архівних фондів. Під керівництвом Л. А. Дубровіної створюється цілісний напрям науково-практичної діяльності — інформаційних видань, що всебічно розкривають рукописні фонди. Вона опрацьовує теми історії бібліотечної справи і науки, створює власну наукову школу, що відповідає сучасному рівню розвитку книгознавства, бібліотекознавства, бібліографознавства.

Учена запропонувала своє бачення предмета археографії як усього комплексу наукової та науково-інформаційної діяльності, обґрунтувала новий зміст науки кодикології та сформувала основну структуру рукописно-книжної писемності як частини історії книги.

Нині в книгознавстві та бібліотекознавстві відбуваються докорінні зміни, пов'язані із загальними процесами прискорення розвитку науки, впровадження нових ідей і технологій. Історичні умови сьогодення об'єктивно спричиняють появу людей, які чутливо сприймають нові потреби

суспільного та наукового прогресу, практичної діяльності в своїй професійній сфері, самовіддано працюють у ній і тим сприяють подальшому розвитку науки та держави світового рівня. До таких особистостей належить і Любов Андріївна Дубровіна, директор Інституту рукопису та Інституту архівознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Вона народилася в м. Шадринську Курганської обл. (Російська Федерація) 30 вересня 1950 р. Закінчила історичний факультет Волгоградського державного педаго-

гічного інституту (1972) з червоним дипломом, після чого як відмінник навчання була залишена працювати в цьому ж закладі. Трудовий шлях почала з найнижчої посади — лаборанта-препаратора. В 1973 р. за сімейними обставинами переїжджає у Середнє Поволжя — в м. Йошкар-Олу, столицю Марійської АРСР. Працює в Науководослідному інституті мови, літератури та історії при Кабінеті Міністрів Автономної республіки.

Важливими, на нашу думку, є перші роки наукової діяльності Л. А. Дубровіної, які визначили її професійну орієнтацію та фахову підготовку. Спинимось на них окремо.

У 1974 р. Л. А. Дубровіна поступила в очну аспірантуру Інституту історії СРСР АН СРСР у Москві. Вибір середньовічної історії як напряму професійних інтересів відбувся ще в студентські роки, під час роботи над дипломним проектом з теми «Російські просвітителі кінця XVI — першої

половини XVII ст. — феномен культури». Тому вона продовжує опановувати цей аспект. Навчання аспірантка проходила в секторі феодалізму. Керував ним тоді відомий історик у галузі середньовічної історії, джерелознавства, палеографії, археографії, акад. АН СРСР Лев Володимирович Черепнін, завдяки якому, значною мірою, був визначений подальший науковий шлях Дубровіної. Вона, обираючи між темами Лівонської війни та історії стосунків Росії і народів Середнього Поволжя в XVI—XVII ст., зупиняється на другій, менш дослідженій в історіографії темі. В обговоренні цієї проблематики (що вплинуло і на формування Дубровіної як науковця) брали участь видатні історики, зокрема О. О. Зімін, С. О. Шмідт, С. М. Каштанов, котрі звернули увагу на необхідність ґрунтовного опрацювання досить незначної джерельної бази дослідження вказаного періоду і рекомендували зосередитися не лише на актових джерелах з історії взаємозв'язків, а й на такому складному й спірному з боку класичного джерелознавства оповідному джерелі XVI ст., як Казанський літописець (Історія про Казанське царство). Попередня (майже річна) робота Л. А. Дубровіної в архівах та знайомство з джерельною базою дослідження допомогли остаточно закріпити тему джерельного аналізу й історико-текстологічного дослідження видатної пам'ятки російського середньовіччя — Казанського літописця, що викладав історію Казанського ханства та народів Середнього Поволжя від початку заснування до завойювання його Іваном Грозним у 1552 р.

Науковим керівником аспірантки призначається Сергій Михайлович Каштанов, д. і. н., один із найталановитіших російських учених, відомий історик-джерелознавець, учень О. О. Зіміна та Л. В. Черепніна, провідний спеціаліст у галузі актового джерелознавства та дипломатики, автор серії ґрунтовних наукових праць із середньовічної історії. Власне йому молода аспірантка була зобов'язана ґрунтовним засвоєнням методів історіографічного, археографічного, палеографічного, джерелознавчого та історико-текстологічного аналізу джерел, сукупності доволі складних спеціальних історичних дисциплін, розробці концептуальних підходів до осмислення використання нарративних джерел в історичних дослідженнях.

Дисертацію з теми «Казанський літописець: історико-текстологічне дослідження» успішно захищено в 1982 р. в Інституті історії СРСР АН СРСР. Опоненти розглядали в цьому плідне продовження традицій вивчення значних за обсягом середньовічних пам'яток як історичних джерел та розвиток методів макротекстології, започаткованих ще видатними російськими вченими кінця XIX — початку XX ст., і наголосили на істотній

ролі молодої вченої в об'єктивному висвітленні історії народів Поволзької Росії.

Три роки життя Л. А. Дубровіної пов'язані з Марійським НДІ мови, літератури та історії (1978—1981). Науковий співробітник сектору історії (1978—1979) і завсектором історії (1979—1981), вчена дедалі поглиблює роботи з середньовічного вивчення історії Марійського краю, публікує ряд ґрунтовних статей з історії його соціально-економічного та політичного розвитку в XV—XVI ст., а також прискіпливо досліджує історію Першої селянської війни в ньому на початку XVII ст.¹ Вона набуває перший науково-організаційний досвід як керівник наукового підрозділу, видає два випуски наукових праць МарНДІ, де висвітлено тему соціально-економічного розвитку регіону, і працює як член Науково-координаційної ради історичних досліджень республік Поволжя.

З 1981 р. родина Дубровіних постійно живе в Україні, Києві. Любов Андріївна поступає на роботу в Київський обласний державний архів старшим археографом (1982), а через півроку обіймає посаду заввідділом публікації, інформації та використання фондів (1983—1984). Але любов до рукописної книги й давніх нарративних джерел спричинює перехід у відділ рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР (1984), найбільше українське бібліотечне сховище середньовічних рукописних книг та стародавніх документів, де є можливість реалізувати свої знання й досвід. Дубровіну, фахівця в галузі палеографії, текстології і джерелознавства, було прийнято за конкурсом на посаду старшого наукового співробітника. За нею закріплюється тема археографічного дослідження української рукописної книги XVI—XVII ст. з фондів ВР. Віднині її доля нерозривно пов'язана з Бібліотекою. В 1986 р. вона обирається на посаду заввідділом рукописів (1986—1992).

1984—1992 рр. можна вважати періодом становлення Л. А. Дубровіної як українського вченого-книгознавця і кодиколога, хоча тоді нею було докладно вивчено списки Казанського літописця з фондів ЦНБ АН УРСР й опубліковано моногра-

¹ Слід, зокрема, відзначити такі статті, як: Социально-экономическое и политическое развитие Марийского края в XV—XVI вв. (на материалах Казанского летописца) // Вопросы дореволюционной истории Марийского края: Сб. науч. тр. — Йошкар-Ола, 1978. — С. 3—23; Некоторые вопросы истории текста Казанского летописца: К вопросу об основании Казанского ханства // Материалы конф. молодых ученых МарНИИ. — Йошкар-Ола, 1980. — С. 12—20; Первая крестьянская война в Марийском крае // Из истории крестьянства Марийского края: Сб. науч. тр. — Йошкар-Ола, 1980. — С. 3—67.

фію з історії Казанського царства². Це — значною мірою — данина її попередньому творчому доробку, логічне завершення дослідницького напрямку, що сформував її як ученого. Лише через 10 років вона ще раз повертається до історії цієї визначної пам'ятки — Дубровіну запросили написати історіографічну та археографічну передмову до наступного перевидання Казанського літописця у складі XIX тому «Полного собрания русских летописей», здійсненого у 2000 р. видавництвом «Языки русской культуры» в Москві³.

З 1985 р. Л. А. Дубровіна опрацьовує рукописну книгу XVI ст., розробляє археографічну методику опису і здійснює виявлення та попереднє датування понад 300 рукописних книг слов'янського походження, виявляє і вивчає грецькі рукописи з фондів Бібліотеки Академії наук Української РСР у Києві, що в 1988 р. були представлені на Міжнародну виставку в Афінах з нагоди 1000-ліття зв'язків грецької та української культур⁴. Проблеми опису і реєстрації книги XVI ст. виносяться вченою на обговорення на Всесоюзні книгознавчі читання, присвячені Франциску Скорині (Мінськ), та республіканську конференцію з питань оптимізації наукових досліджень фондів (Київ, ЦНБ ім. В. І. Вернадського АН УРСР)⁵.

Середина 80-х років — перші кроки комп'ютеризації основних технологічних процесів у Бібліотеці. Розробляються головні напрями діяльності, концепція електронного каталогу. В складі колективу авторів Л. А. Дубровіна бере участь у визна-

ченні стратегії розвитку установи⁶. Водночас вона починає розробляти питання пристосування археографічного опису для створення ЕК на рукописні книги. Публікує ряд статей з актуальних проблем уніфікації кодикологічного опису рукописних книг з урахуванням використання засобів обчислювальної техніки та комп'ютеризації, можливостей класифікації рукописних книг і стародруків за базисними системами ознак кодикологічного опису, системного опису рукописних книг та інтелектуалізації інформаційного пошуку в автоматизованих системах⁷.

Становище з автоматизацією показало необхідність ґрунтовної розробки питань кодикологічного опису рукописних книг, вивчення взаємозв'язків між кодикографією, археографією, бібліографією, потребу теоретико-методологічного опрацювання проблеми історії рукописно-книжної культури та її основних компонентів. У кінці 80-х — на початку 90-х років аспекти всебічного вивчення рукописних книг відбито у ряді спеціальних статей з аналізу рукописної книги як історико-культурного джерела та її джерелознавчому вивченню, формулюванню теоретичних і методологічних підвалин науки про рукописну книгу — кодикологію і її камеральну галузь — кодикографію, встановлення їх місця серед наук джерелознавчого та книгознавчого циклів. У цьому контексті Л. А. Дубровіна запропонувала своє

² История о Казанском царстве (Казанский летописец): Списки и классификация текстов. — К., 1989; Списки Казанского летописца в фондах ОР ЦНБ // Фонды отдела рукописей ЦНБ АН УРСР. — К., 1989. — С. 36–56.

³ Дубровина Л. А. Предисловие // История о Казанском царстве (Казанский летописец). — М., 2000. — С. IV–XXVI; (Репр. перевидання: Полное собрание русских летописей, т. XIX. — СПб., 1903.)

⁴ Грецькі рукописи з фондів Бібліотеки Академії наук Української РСР у Києві: Каталог виставки. — Афіни, 1988 (у співавторстві з О. М. Гальченко); Київ—Афіни: тисячолітня історія зв'язків // Україна: Наука і культура. — К., 1989. — Вип. 23. — С. 232–240.

⁵ Рукописная книга XVI ст. у фондах адзела рукапісаў ЦНБ АН УССР // Спадчына Скарыны: Зб. матеріалів перших скарынаўскіх чытаньняў (1986). — Мінск, 1989. — С. 216–222; Проблемы исследования рукописных и старопечатных фондов в ЦНБ им. В. И. Вернадского АН УССР // Оптимизация научных исследований в области библиотековедения и библиографии: Сб. науч. тр. — М., 1989. — С. 90–101; Историко-кодикологические исследования в библиотеке и проблемы описания рукописной книги // Перспективы развития библиотечного дела в Украинской ССР. — К., 1990. — С. 79–81.

⁶ Основные направления развития Центральной научной библиотеки им. В. И. Вернадского АН Украины. — К., 1989; Библиотечному делу — интенсивное развитие // Роль библиотек в развитии общества: Тез. докл. Межд. конф. 10–13 окт. 1989. — С. 4–7 (у співавторстві М. І. Сенченка, Л. Й. Костенка, М. С. Слободяника).

⁷ Кодикологія та комп'ютеризація: актуальні проблеми камеральної археографії // Українська археографія: Сучасний стан та перспективи розвитку: Тези Всеукр. конф. — К., 1988. — С. 212–213; О возможностях классификации рукописных и старопечатных книг по базисным системам признаков // Автоматизация и механизация библиотечно-библиографических процессов: Сб. науч. ст. — Киев, 1989. — С. 69–73; Рукописная книга: проблемы кодикологии и автоматизации // Научно-технический прогресс, исторический опыт и современность: Взаимодействие технического и социального прогресса в эпоху феодализма. — Свердловск, 1989. — С. 54–55; Перспективы изучения средневековой отечественной книжности и автоматизированная информационная система «Памятники письменности и печати» // Библиотечно-информационные системы: Сб. науч. тр. — К., 1990. — С. 18–32; Розробка системного опису рукописних книг та інтелектуалізація інформаційного пошуку в автоматизованих системах // Рукописна та книжкова спадщина України. — К., 1993. — Вип. 1. — С. 183–194 (у співавторстві з Л. Й. Костенком).

бачення предмета археографії як усього комплексу наукової та науково-інформаційної діяльності, пов'язаної зі введенням історичних джерел до наукового обігу, уточнила методи камерально-археографічного аналізу і визначення чіткої межі між дуже близькими камеральними галузями археографії та кодикології. Появу нової камеральної галузі вивчення рукописних книг — кодикографії — вона обгрунтувала як цілком закономірний етап подальшого розвитку і диференціації дисциплін історичного знання. Разом зі співробітниками ВР О. М. Гальченко та О. А. Івановою створює кодикологічну модель структури формалізованого опису рукопису⁸.

Обгрутовуючи новий зміст науки кодикології та формуючи основну структуру рукописно-книжної писемності як частини історії книги, Л. А. Дубровіна зробила певний внесок у розвиток історії книги як розділу книгознавства. Її основні положення вчена виклала в монографії «Кодикологія та кодикографія української рукописної книги» (К., 1992). Так викристалізувалася тема докторської дисертації «Кодикологія та кодикографія як джерелознавчі дисципліни в дослідженнях історії української рукописної книги», успішно захищеної в Інституті історії України НАН України в 1993 р. за спеціальністю «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни». Офіційними опонентами виступили акад. АН України, д. і. н., проф. Я. Д. Ісаєвич, д. і. н., проф. М. П. Ковальський, чл.-кор., д. ф. н. В. В. Німчук.

У подальшому Л. А. Дубровіна продовжує розробляти питання кодикології української книги, публікує відповідні статті, готує до друку (спільну з Л. П. Корній) монографію «Болгарський наспів з рукописних нотолінійних Ірмолоїв України», де їй належить частина кодикологічного аналізу українських Ірмологіонів кінця XVI—XVIII ст., публікує статті з історико-кодикологічних досліджень рукописів XVII—XVIII ст.

Як учений Л. А. Дубровіна виявляє багатогранні інтереси, поєднуючи свою ерудицію та інтегруючи споріднені галузі історичного знання і спеціальні історичні дисципліни: досліджує вузлові проблеми археографії, бібліографії, книгознавства, кодикології, комп'ютеризації архівної та бібліотечної справи й уніфікації описання історичних джерел, визначення узгодженої спеціальної тер-

мінології, історію бібліотек країни. Людина активної дії, вона тонко відчуває інноваційні потреби сьогодення.

Цілком закономірним є й те, що дослідниця звертається до опрацювання складних тем історії бібліотечної справи, зокрема з історії формування історико-культурних фондів, розвитку бібліотечної науки, функцій бібліотеки в історичному контексті.

До 80-річчя Національної академії наук України та її Національної бібліотеки в 1998 р. видано спільну з акад. НАН України О. С. Онищенком ґрунтовну наукову працю, монографію «Історія Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 1918—1941» (К., 1998). У ній, на відміну від попередніх оглядових робіт з історії НБУВ, залучено значний обсяг нових архівних джерел, проведено копінг аналіз історії створення Національної бібліотеки, її розвитку, формування фондів, організації діяльності в період її існування за часів Всеукраїнської Академії наук та у передвоєнні роки, внеску працівників ВБУ в становлення й розвиток установи. Розробка теми продовжується, і невдовзі має вийти в світ другий том. Він відбиває історію книгозбірні у 1941—2000 рр.

Дослідження питань історії бібліотечної справи закономірно вивело Л. А. Дубровіну на історико-біографічні та біобібліографічні аспекти цієї галузі книгознавства. Нею написано біографічні статті, присвячені життю та діяльності таких відомих діячів архівної й бібліотечної справи, як О. М. Апанович, М. В. Геппенер, Г. П. Житецький, П. М. Попов, М. П. Візир, Д. Я. Самоквасов, М. М. Бантиш-Каменський та ін.⁹

Одночасно Л. А. Дубровіна працює в споріднених сферах діяльності — архівознавстві та археографії, органічно поєднуючи їх зі здобутками бібліотекознавства та бібліографознавства. На початку 90-х років вона бере участь у обговоренні питань архівної і рукописної україніки та створенні всеукраїнської міжвідомчої Програми виявлення, обліку, опису архівних документів і рукописних книг та створення національного банку інформації по документальних джерелах з історії України (в співавторстві з В. І. Ульяновським — від Інституту української археографії НАН України і К. Є. Новохатським — від Головного архівного управління України при Кабінеті Міністрів України), а також у розробці пакету методичних документів¹⁰.

⁸ Українська рукописна книга як об'єкт кодикології та камеральної археографії // Укр. археографічний збірник. — К., 1992. — Вип. 1 (4). — С. 59-70; Кодикографія української та східнослов'янської рукописної книги і кодикологічна модель структури формалізованого опису рукопису. — К., 1992 р. (у співавторстві з О. М. Гальченко та О. А. Івановою).

⁹ Українські архівісти: Біобібліографічний довідник / Упор. О. М. Коваль, І. Б. Матяш, С. В. Шандра: У 3-х вип. — Вип. 1. — К., 1999. — С. 35-37, 82-85, 140-143, 292-295.

¹⁰ Архівна та рукописна україніка: Матеріали розширеної міжвідомчої наради. — К., 1992. — С. 51-62.

Любов Андріївна — ініціатор і один із основних авторів ідеї створення «Національної архівної інформаційної системи» (НАІС) та теоретико-методологічного її забезпечення, де враховано міжнародний досвід розробки баз даних рукописних книг і архівних колекцій¹¹. Унаслідок опрацювання цієї теми колектив Інституту рукопису НБУВ (під керівництвом Л. А. Дубровіної), Головне архівне управління та Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України підготували збірник наукових праць, що інтегрував здобутки архівної системи й бібліотек України в галузі інформатизації історико-документальних фондів архівної та бібліотечної справи¹². З огляду на це, вченою були розроблені основні положення інформатизації архівної справи, які на добровільних засадах дослідниця виконувала спільно з Українським науково-дослідним інститутом архівної справи та документознавства¹³. Розділ з них увійшов у колективний підручник «Архівознавство» для студентів вищих навчальних закладів¹⁴. Слід відзначити й внесок Л. А. Дубровіної та керованого нею колективу у випуск довідника «Архівні установи України» (К., 2000), підготовленого разом із Державним комітетом архівів України.

Упродовж 90-х років учена приділяє увагу розвитку теорії й практики археографії, бере участь у розробці перспективних напрямів історії і теорії археографії та споріднених джерелознавчих наук, формулює основні положення нового бачення камеральної археографії й її прикладних аспектів¹⁵. Структура опису архівної інформації різного рівня узагальнення, зважаючи на сучасні потреби науки, є науковим результатом розвитку археографічної теорії (впроваджено в практику не лише бібліотечної, а й архівної діяльності). За цими

методиками опубліковано довідники по особових архівних фондах видатних діячів НАН України, і, вже згадувані, «Архівні установи України».

Про високий науковий авторитет Л. А. Дубровіної свідчить те, що вона була автором, керівником та виконавцем проектів у програмі ДКНТ «Книжкова спадщина України» (1992—1996) і Міннауки «Документальні ресурси архівної української в сучасних суспільних комунікаціях», «Рукописно-книжна культура України в суспільних процесах» (1997—1999), координатором проекту ДКНТ «Архівна та рукописна українська: Національна зведена система документальної інформації» (1992—1996).

Наукові здобутки Л. А. Дубровіної поціновано Премією НАН України ім. М. Костомарова 1996 р. Це визначило й те, що її ім'я ввійшло в сучасні професійні довідники¹⁶.

Ще одна грань діяльності вченої — науково-організаційна. Масштабність наукових досліджень, міцний кадровий склад відділу рукописів та розвиток його функцій у структурі Бібліотеки дав змогу в зв'язку з її реорганізацією створити на базі цього підрозділу Інститут рукопису, профілем котрого є науково-дослідна і науково-інформаційна робота в галузі кодикології, археографії, джерелознавства, документознавства, архівознавства тощо.

Розроблена Л. А. Дубровіною концепція ІР передбачає забезпечення процесу збирання, зберігання і введення до наукового та культурного обігу найцінніших рукописних пам'яток і рукописної спадщини українського народу та народів, які проживають на території нашої держави, колекційних рукописних матеріалів інших країн і народів. Наукова (дослідна, методична, практична й інформаційна) робота ІР, пов'язана з теоретичною і науково-практичною розробкою проблем писемного джерела в усіх його виявах, властивостях та сутностях; з вивченням основних закономірностей розвитку писемної культури України й світової історико-культурної спадщини. Рукописи Інституту являють собою єдиний національний архівний та бібліотечний фонд і тому невіддільні від формування книжкових колекцій НБУВ.

У процесі діяльності ІР вдалося створити міцні підвалини свого наукового напрямку не лише в межах НБУВ. Л. А. Дубровіна започаткувала власну історико-книгознавчу школу в галузі української кодикології, камеральної археографії, джерелознавства. Під її керівництвом або за участю та консультуванням підготовлено понад 20 кандидатів і докторів історичних наук. Серед них: І. П. Анто-

¹¹ Національна архівна інформаційна система: структура даних (Матеріали для обговорення) (К., 1994) і «Архівна та рукописна українська» і комп'ютеризація архівної справи в Україні» (К., 1996) тощо.

¹² Національна архівна інформаційна система «Архівна та рукописна українська». — К., 1996. — Вип. 1.

¹³ Основні положення концепції комп'ютеризації архівної справи в Україні // Студії з архівної справи та документознавства. — Т. 3. — К., 1998. — С. 6—17.

¹⁴ Архівознавство. Підручник для студентів вищих навчальних закладів України. — К., 1998. — С. 228—246.

¹⁵ Матеріали до розробки концепції діяльності Інституту української археографії. До Всеукраїнської наради «Українська археографія сьогодні: проблеми і перспективи». Київ, 16—18 грудня 1992 р. — К., 1992. — С. 6—10; «Архівна та рукописна українська»: До проблеми об'єкта археографічного та інформаційного опису // Рукописна та книжкова спадщина України. — К., 1995. — Вип. 2.

¹⁶ Матяш І. Б. Дубровіна Любов Андріївна // Джерелознавство історії України: Довідник. — К., 1998. — С. 167—168.

ненко, С. О. Булатова, О. М. Гальченко, Л. А. Гнатенко, Н. М. Зубкова, О. М. Колосовська, Н. В. Марченко, І. Б. Матяш, Л. В. Муха, І. А. Сергєєва, О. В. Сохань, О. П. Степченко, О. О. Хамрай, Є. К. Чернухін, В. А. Ясулайтіс та ін., у дисертаціях котрих розкрито найважливіші проблеми кодикології, палеографії, археографії рукописної книжності й історії книги, книжкових колекцій та зібрань. Учні Л. А. Дубровіної продовжують розвивати актуальні питання слов'янської, грецької, латинської, польської кодикології й історії української книги. Вона бере участь у розробці програми кандидатських іспитів за спеціальністю 07. 00. 08 — Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство, керує підготовкою фахівців з названих галузей. Цю роботу було визнано відповідною званню професора, яке дослідниця цілком заслужено отримала в 1996 р.

Значну увагу ІР НБУВ приділяє підготовці реєстрів, каталогів, оглядів, описів, путівників, покажчиків матеріалів фондів та інших науково-інформаційних видань із цієї сфери археографічної науки як у традиційному, так і електронному вигляді. ІР систематично готує до друку різноманітні довідники й покажчики для розширення аудиторії читачів та користувачів інформації: опубліковано ряд покажчиків і каталогів.

Високу оцінку в науковому середовищі здобули ті, що створені в ІР НБУВ під керівництвом і за участю Л. А. Дубровіної: пам'ятки рукописної спадщини просвітителів і створювачів кириличного алфавиту Кирила та Мефодія (укл. Л. А. Гнатенко), арабські рукописи (упор. А. В. Савченко); грецькі рукописи III—XX ст., актові документи, листування ієрархів (укл. Є. К. Чернухін); каталог документальних матеріалів М. С. Грушевського з фондів ІР ЦНБ НАН України (укл. С. М. Кіржаєв), документи Б. Д. Грінченка (укл. Н. М. Зубкова); документи музичного архіву М. Д. Леонтовича (упор. Л. П. Корній, Е. С. Клименко) тощо. На окрему увагу заслуговує підготовлений колективом Інституту рукопису та Інституту архівознавства НБУВ путівник «Видатні вчені Національної академії наук України: особові архівні і рукописні фонди академіків і членів -кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського (1918—1998) (К., 1998).

Бібліографічна діяльність відбилася в покажчику до періодичного видання «Вісті Таврійської вченої архівної комісії і Таврійського товариства історії, археології та етнографії (1887—1931)» (укл. Л. В. Шарипова. — К., 1994); «Києво-Могилянська академія у документах і рідкісних виданнях Центральної наукової бібліотеки ім. В. І. Вернадського НАН України. Видання XVIII — першої чверті XX ст. Матеріали до бібліографічного покажчика». Вип. 1. (укл. Л. М. Де-

ниско, за участю М. С. Рубльової, В. Р. Галай).

Масштабною є едиційна діяльність ІР — публікації документів творчого спадку та епістолярії В. І. Вернадського й Пантелеймона Куліша, Володимира Антоновича (упор. С. М. Кіржаєв), документів з історії Гетьманщини (упор. В. Й. Горобець, К., 1993); Альбоми Д. П. Деляфліза; матеріали до 5-го тому Малоросійського родословника В. Л. Модзалевського (вип. 1—3). Високу оцінку фахівців отримав збірник документів у 3-х томах із фондів НБУВ, підготовлений співробітниками Інституту рукопису та Інституту архівознавства «Історія Академії наук. 1918—1923: Документи і матеріали» (упор.: В. Г. Шмельов, В. А. Кучмаренко, О. Г. Луговський та ін.).

Л. А. Дубровіна — засновник, відповідальний редактор та голова редакційної колегії періодичного збірника наукових праць ІР НБУВ «Книжкова та рукописна спадщина України: Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів» (з 1993 р.), який на сьогодні нараховує шість випусків і є одним з провідних у галузі кодикології, археографії, книгознавства, архівознавства в країні.

Останні два роки директор Інституту рукопису НБУВ Л. А. Дубровіна обіймає посаду і в. о. директора Інституту архівознавства, організовує науково-методичну та науково-едиційну діяльність цього підрозділу установи. Учена бере активну участь у її науково-дослідній та науково-методичній роботі, є членом Ученої ради НБУВ, редколегії журналу «Бібліотечний вісник», «Наукових праць Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського», а також інших споріднених видань: «Архіви України», «Студії з архівної справи та документознавства», «Археографічного щорічника» тощо.

Активно працює Л. А. Дубровіна в громадських організаціях і професійних радах, зокрема «Національній комісії з питань повернення в Україну культурних цінностей при КМ України», «Науково-видавничій раді Державного комітету архівів України». Вона є членом професійних товариств — «Спілки архівістів України», «Спілки бібліотекарів України», «Українського біографічного товариства», міжнародного товариства «Український історик», обрана академіком нещодавно створеної громадської «Української академії істориків» та ін.

Л. А. Дубровіна не замикається в межах роботи інститутів рукопису та архівознавства і є учасником обговорення основних напрямів діяльності НБУВ, зокрема питань формування та розвитку історико-культурних фондів, створення науково-пошукового апарату, формування комплектування фондів, наукової діяльності в галузі книгознавства та бібліографії.

Зазначимо ще одну ланку діяльності науковця — у роботі спеціалізованих рад: Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, вченій раді Українського державного науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства, експертній раді Вищої атестаційної комісії України, у проведенні зовнішніх експертиз тощо.

Завершуючи огляд наукової, науково-організаційної та науково-педагогічної діяльності

Л. А. Дубровіної, можна привітати її з тим, що до свого ювілею вона підійшла з плідними здобутками в історичній науці, і цей рубіж, який слід вважати лише «першою молодістю» і першою зупинкою для осмислення ідей, концепцій, планів, вона зустрічає, кохаючися в улюбленій праці у колективі однодумців і з потужним доробком. Це й є найвищим щастям у житті вченої.

Список основних праць Л. А. Дубровіної

1975

О некоторых проблемах развития феодализма в Марийском крае накануне присоединения к Русскому государству // *Материалы науч. сес. МарНИИ по итогам исслед. работ, 1974 г.* — Йошкар-Ола, 1975. — С. 13—15.

1976

«Казанский летописец» как источник по истории Марийского края в XV—XVI веках // *Науч. сес. МарНИИ по итогам работы за 1971—1975: (Тез. докл.)*. — Йошкар-Ола, 1976. — С. 35—37.

Социально-экономическое и политическое развитие Марийского края в XV—XVI вв.: (На материалах Казанского летописца) // *Вопросы дореволюционной истории Марийского края: Сб. науч. тр.* — Йошкар-Ола, 1976. — С. 3—23.

1980

Некоторые вопросы истории текста Казанского летописца: (К вопр. об основании Казан. ханства) // *Материалы конф. молодых ученых МарНИИ*. — Йошкар-Ола, 1980. — С. 12—20.

Первая крестьянская война в Марийском крае // *Из истории крестьянства Марийского края*. — Йошкар-Ола, 1980. — С. 3—65. — (Тр. / МарНИИ; Вып. 44).

Ред. *Из истории крестьянства Марийского края*. — Йошкар-Ола, 1980. — (Тр. / МарНИИ; Вып. 44). — Наук. ред.

Ред. *Сельское хозяйство Марийской АССР в 1940—1960 гг.* — Йошкар-Ола, 1980. — (Тр. / МарНИИ; Вып. 50). — Наук. ред.

1981

Казанский летописец: Классификация списков. — Йошкар-Ола, 1981. — 114 с. — Деп. в ИНИОН АН СССР 11. 09. 81, № 8462.

1986

Некоторые особенности протографа списков II типа Казанского летописца // *Материалы Всесоюз. конф. по проблемам источниковедения отеч. истории*. — Днепропетровск, 1986. — С. 81—83.

1987

Материалы по историческому краеведению в фондах ЦНБ АН УССР / Л. А. Дубровина,

Л. А. Крижановская // *Первая всесоюз. науч. конф. по ист. краеведению (Полтава, окт. 1987 г.)*: Тез. докл. и сообщ. — К., 1987. — С. 165—166.

1988

Использование математических методов и средств вычислительной техники в кодикологических исследованиях рукописных книг / Л. А. Дубровина, В. А. Ясулайтис // *Информатика и науковедение: Тез. докл. Всесоюз. науч. конф.* — Тамбов, 1988. — С. 118.

Історія науки і археографія / О. М. Апанович, Л. А. Дубровіна // *Українська археографія: Сучас. стан та перспективи розвитку: Тези доп. Респ. наради*, груд. 1988 р. — К., 1988. — С. 141—143.

Кодикологія та комп'ютеризація: актуальні проблеми камеральної археографії // *Українська археографія: Сучас. стан та перспективи розвитку: Тези доп. Респ. наради*, груд. 1988 р. — К., 1988. — С. 212—213.

Материалы по историческому краеведению в фондах ОР ЦНБ АН УССР // *Тез. докл. I Всесоюз. конф. по ист. краеведению*. — Полтава, 1988. — С. 90—91.

Грецькі рукописи з фондів ЦНБ АН УРСР у Києві: Кат. виставки / Уклад. Л. А. Дубровіна, О. М. Гальченко. — Афіни, 1988. — 23 с. — Грец.

Ред. *Каталог арабских рукописей из ЦНБ им. В. И. Вернадского АН УССР: Кат. / Сост. А. В. Савченко*. — К., 1988. — Відп. ред.

1989

Библиотечному делу — интенсивное развитие / Л. И. Костенко, М. С. Слободяник, Л. А. Дубровина // *Роль библиотек в развитии общества: Тез. докл. и сообщ. Междунар. науч. конф. (10—13 окт. 1989 г., Киев)*. — К., 1989. — Вып. 1. — С. 4—8.

Библиотечные фонды: к проблеме классификации и научного использования // *Роль библиотек в развитии общества: Тез. докл. и сообщ. Междунар. науч. конф. (10—13 окт. 1989 г., Киев)*. — К., 1989. — Вып. 1. — С. 84—86.

Историко-культурные фонды библиотек как объект междисциплинарных исследований / Л. А. Дубровина, М. С. Слободяник // *Роль*

библиотек в развитии общества: Тез. докл. и сообщ. Междунар. науч. конф. (10—13 окт. 1989 г., Киев). — К., 1989. — С. 33—37.

Исторические коллекции книг и библиотечных собраний и совершенствование их организации и хранения / Л. А. Дубровина, Л. В. Муха // Прогрессивные библиотечные технологии: организация и управление. — К., 1989. — С. 127—133.

История о Казанском царстве: (Казанский летописец): Списки и классификация текстов. — К.: Наук. думка, 1989. — 192 с.

Київ—Афіни: тисячолітня історія зв'язків // Наука і культура. — К., 1989. — Вип. 23. — С. 232—240.

О возможностях классификации рукописных и старопечатных книг по базисным системам признаков / Л. А. Дубровина, В. А. Ясулайтис // Автоматизация и механизация библиотечно-библиографических процессов: Сб. науч. ст. — К., 1989. — С. 69—73.

Основные направления развития Центральной научной библиотеки им. В. И. Вернадского АН Украины / Н. И. Сенченко, Л. А. Дубровина, Л. И. Костенко, М. С. Слободяник: Препр. — К., 1989. — 12 с.

Проблемы исследования рукописных и старопечатных фондов в ЦНБ им. В. И. Вернадского АН УССР / Л. А. Дубровина, Л. В. Муха // Оптимизация научных исследований в области библиотековедения и библиографии: Сб. науч. тр. — М., 1989. — С. 90—101.

Рукописная книга XVI ст. у фондах адзела рукапісаў ЦНБ АН УССР // Спадчына Скарыны: Зб. мат. першых скарынаўскіх чытаньняў (1986). — Мінск, 1989. — С. 216—222.

Рукописная книга: проблемы кодикологии и автоматизации // Научно-технический прогресс, исторический опыт и современность. Взаимодействие технического и социального прогресса в эпоху феодализма. — Свердловск, 1989. — С. 54—55.

Сохранность рукописных и старопечатных фондов: основные задачи исследования физического состояния фонда и методика его анализа / Л. А. Дубровина, Е. М. Гальченко // Исследование, реставрация и консервация средневековых рукописных памятников: Тез. докл. Междунар. конф. (16—21 окт. 1989). — М., 1989. — С. 48—50.

Списки Казанского летописца в отделе рукописей ЦНБ АН УССР // Рукописные фонды Центральной научной библиотеки им. В. И. Вернадского АН УРСР. — К., 1989. — С. 78—93.

1990

Актуальные вопросы исследования рукописных и старопечатных книг / Л. А. Дубровина, В. А. Ясулайтис // Библиотеки АН УССР: Сб. науч. тр. — К.: Наук. думка, 1990. — С. 73—78.

Историко-кодикологические исследования в библиотеке и проблемы компьютеризации описания рукописной книги // Перспективы развития библиотечного дела в Украинской ССР: Тез. докл. и сообщ. Респ. науч. конф. (16—18 окт. 1990 г.). — К., 1990. — Ч. 1. — С. 79—81.

Перспективы изучения отечественной средневековой книжности и автоматизированная система «Памятники письменности и печати» // Библиотечно-информационные системы: Сб. науч. тр. — К., 1990. — С. 18—32.

Перспективы развития Центральной научной библиотеки им. В. И. Вернадского АН Украины / Н. И. Сенченко, Л. А. Дубровина, Л. И. Костенко, М. С. Слободяник // Библиотечно-информационные системы: Сб. науч. тр. — К., 1990. — С. 4—9.

Рец. Сучасні проблеми едиційної археографії: [Рецензія] // Матеріали наради «Методичні рекомендації по передачі текстів документів XV—XVIII ст.». — К., 1990. — С. 89—94.

1991

К программе создания рукописной «Украиники» // Библиотека — информатизация — наука: Тез. докл. и сообщ. Респ. науч. конф. (8—10 окт. 1991 г., г. Киев). — К., 1991. — Ч. 2. — С. 57—59.

Проблема стандартизации описания рукописных и архивных фондов для создания автоматизированных информационных массивов // Там же. — Ч. 1. — С. 31—33.

Ред. Грецькі актові документи і листи з фондів Центральної наукової бібліотеки ім. В. І. Вернадського АН УРСР.: Кат. рукописів XVI—XIX ст. / Уклад. К. Є. Чернухін. — К., 1991. — 54 с. — Відп. ред.

Ред. Документальні матеріали М. С. Грушевського у фондах відділу рукописів ЦНБ ім. В. І. Вернадського АН УРСР: Кат. / Уклад. С. М. Кіржаєв. — К., 1991. — 114 с. — Наук. ред.

1992

Архівна та рукописна Україніка: Програма виявлення, обліку, опису архівних документів, рукописних книг та створення національного банку інформації по документальних джерелах з історії України / В. І. Ульяновський, Л. А. Дубровіна, К. Є. Новохатський // Архівна та рукописна Україніка: Матеріали розширен. міжвід. наради «Архівна та рукописна Україніка», Київ, 17 жовт. 1991 р. — К., 1992. — С. 51—62.

Архівна та рукописна Україніка: Міжвід. нарада у Києві (17 жовтн. 1991 р.) // Вісн. АН України. — 1992. — № 1. — С. 97—98.

Історико-кодикологічні дослідження рукописних фондів // Дослідження фондів наукових бібліотек України: Сучасний стан та перспективи розвитку: Перша наук. сес. бібліотекознавства, Київ, 29 жовтн. 1992 р. — К., 1992. — С. 10—12.

Кодикографія української та східнослов'янської рукописної книги і кодикологічна модель структури формалізованого опису рукопису / Л. А. Дубровіна, О. М. Гальченко. — К., 1992. — 153 с.

Кодикологія та кодикографія української рукописної книги. — К., 1992. — 262 с.

Перспективні напрями роботи відділу історії і теорії археографії та споріднених джерелознавчих наук // Матеріали до розробки концепції діяльності Інституту української археографії: До Всеукр. наради «Українська археографія сьогодні: проблеми і перспективи». Київ, 16—18 груд. 1992 р. — К., 1992. — С. 6—10.

Структура і зразки кодикологічного опису східнослов'янської рукописної книги // Архівна та рукописна Україніка: Матеріали розширеної міжвід. наради. — К., 1992. — С. 92—115.

Українська рукописна книга як об'єкт кодикології та камеральної археографії // Укр археогр. щорічник. — К., 1992. — Вип. 1. — С. 59—70.

1993

Інститут рукопису: завдання і перспективи // Бібл. вісн. — 1993. — № 3/4. — С. 41—45.

Кодикологія української книги XV—XVIII ст.: об'єкт та проблеми археографічного опису // Слов'янська писемність і розвиток духовної культури: Зб. матеріалів. — К., 1993.

М. В. Геппенер — український архівіст і палеограф та його архівні матеріали у фондах ЦНБ ім. В. І. Вернадського АН України // Укр. археогр. щорічник. — К., 1993. — Вип. 2 (5). — С. 32—37.

Національна архівна інформаційна система (НАІС): актуальні проблеми «Архівної та рукописної Україніка» і шляхи створення зведеної бази даних на бібліотечні, музейні та архівні колекції, фонди / Л. А. Дубровіна, Г. В. Боряк, С. М. Кіржаєв // Бібл. вісн. — 1993. — № 3/4. — С. 58—64.

Опис рукописних книг: бібліографія, археографія, кодикографія? // Бібл. вісн. — 1993. — № 1/2. — С. 12—20.

Розробка системного опису рукописних книг та інтелектуалізація інформаційного пошуку в автоматизованих системах / Л. А. Дубровіна, Л. Й. Костенко // Рукописна та книжкова спадщина України: Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів. — К., 1993. — Вип. 1. — С. 189—200.

Супрасльський ірмолой 1601 р.: деякі аспекти кодикологічного дослідження // Рукописна та книжкова спадщина України: Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів. — К., 1993. — Вип. 1. — С. 13—20.

Рец. [Рецензія] // Укр. археогр. щорічник. — К., 1993. — Вип. 2. — С. 399—401. — Рец. на кн.: Grimsted Patricia Kennedy. Archives and Manuscripts

Repositories in the USSR: Ukraine and Moldavia. — Princeton, 1988. В. I: General Bibliography and Institutional. — LIII, 107 p.

2. Рец. [Рецензія] / Л. А. Дубровіна, К. Є. Новохатський // Арх. України. — 1993. — № 1/3. — С. 106—108. — Рец. на кн.: Grimsted Patricia Kennedy. Archives in Russia. Brief Directory, Moscow; St.-Peterburg, 1992. — Pt. 1.

Ред. Ділова документація Гетьманщини XVIII століття: Зб. документів / Упоряд., авт. передм. та комент. В. Й. Горобця. — К.: Наук. думка, 1993. — 392 с. — Відп. ред.

Ред. «Известия Таврической ученой архивной комиссии» і «Известия Таврического общества истории, археологии и этнографии»: Бібліогр. покажч. / Упоряд. Л. В. Шаріпова. — К., 1993. — 179 с. — Відп. ред.

Ред. Історія Академії наук, 1918—1923: Документи і матеріали. — К.: Наук. думка, 1993. — 376 с. — Член редкол.

Ред. Києво-Могилянська Академія в рукописних та книжкових збірках Центральної наукової бібліотеки ім. В. І. Вернадського Академії наук України: Анот. покаж. / Укл. О. М. Ігнатенко та ін. — К., 1993. — Відп. ред.

Ред. Рукописна та книжкова спадщина України. Археографічні дослідження унікальних бібліотечних та архівних фондів / Відп. ред. Л. А. Дубровіна, Г. В. Боряк. — К., 1993. — Вип. 1. — 249 с.

1994

«Архівна та рукописна Україніка»: до проблеми об'єкта археографічного та інформаційного опису в системі НАІС // Рукописна та книжкова спадщина України. — К., 1994. — Вип. 2. — С. 189—209.

Вступ / Л. Дубровіна, В. Гром // Олена Михайлівна Апанович: Бібліогр. покажч.: (До 75-річчя від дня народження і 50-річчя наук. діяльності). — К., 1994. — С. 4—16.

Турійський ірмолой початку XVII ст. — стародавня пам'ятка церковного співу в Україні / Л. П. Корній, Л. А. Дубровіна // Рукописна та книжкова спадщина України. Археографічні дослідження унікальних бібліотечних та архівних фондів. — К., 1994. — Вип. 2. — С. 22—30.

Українська кодикологія: до питання про об'єкт дослідження // Укр. археогр. щорічник. — К., 1994. — Вип. 3.

Ред. Б. Д. Грінченко: Анотований покажчик особистого архіву з фондів Центральної наукової бібліотеки ім. В. І. Вернадського Академії наук України: Кат. / Укл. Н. М. Зубкова. — К., 1994. — Вип. 1: Віршовані твори. — Відп. ред.

Ред. Рукописна та книжкова спадщина України. Археографічні дослідження унікальних бібліо-

течних та архівних фондів / Відп. ред. Л. А. Дубровіна, Г. В. Боряк. — К., 1994. — Вип. 2. — 262 с.

1995

Рукописна книга як історико-культурне джерело та її джерелознавче вивчення // Історія українського середньовіччя: Козацька доба : Зб. наук. пр.: У 2 ч. — К., 1995. — Ч. 1. — С. 152—161.

Ред. Києво-Могилянська академія у документах і рідкісних виданнях Центральної наукової бібліотеки ім. В. І. Вернадського НАН України. Видання XVIII — першої чверті XX ст.: Матеріали до бібліогр. покажч. / Уклад. Л. М. Дениско та ін. — К., 1995. — Вип. 1. — 188 с. — Заст. головного ред. редкол.

1996

«Архівна та рукописна Україніка»: до проблеми об'єкта археографічного та інформаційного опису в системі НАІС // Національна архівна інформаційна система «Архівна та рукописна Україніка» і комп'ютеризація архівної справи в Україні. — К., 1996. — Вип. 1. — С. 41—62.

Зарубіжна анотована бібліографія з питань уніфікації та стандартизації архівної каталогізації / Л. А. Дубровіна, Л. В. Шаріпова // Національна архівна інформаційна система «Архівна та рукописна Україніка» і комп'ютеризація архівної справи в Україні. — К., 1996. — Вип. 1. — С. 272—301.

Інститут рукопису Національної бібліотеки України: комплектування та використання колекційних фондів // Стратегія комплектування фондів наукової бібліотеки : Міжнар. конф., жовт., 1996. — К., 1996.

«Інтелектуальне» повернення історичної спадщини: до проблеми опису та реєстрації документальної інформації в Національній архівній та бібліотечній автоматизованій системі України // Повернення культурного надбання України: проблеми, завдання, перспективи. — К., 1996. — Вип. 6. — С. 261—270.

Книжкова спадщина України: електронна енциклопедія / Л. А. Дубровіна, Л. Й. Костенко, Т. П. Павлуша // Національна архівна інформаційна система «Архівна та рукописна Україніка» і комп'ютеризація архівної справи в Україні. — К., 1996. — Вип. 1. — С. 181—188.

Національна архівна інформаційна система України і «Архівна та рукописна Україніка» / В. С. Лозицький, Г. В. Боряк, Л. А. Дубровіна // Національна архівна інформаційна система «Архівна та рукописна Україніка» і комп'ютеризація архівної справи в Україні. — К., 1996. — Вип. 1. — С. 12—18.

Палеографічне та кодикологічне дослідження рукописів // Болгарський наспів в українських

ірмолоях XVI—XVII ст. (Дослідження та публікація нотних текстів). — К., 1996.

Проблеми комплектування рукописних фондів // Информ. бюл. раб. совещ. директоров науч. б-к и информ. центров акад. наук — членов Междунар. асоц. акад. наук СНГ и акад. наук стран Балтии, 15—16 мая 1996 г. — К., 1996.

Рівні організації та опису інформації для Національної архівної інформаційної системи України: до питання дескриптивних методик // Актуальні проблеми розвитку архівної справи в Україні: Доп. та повідомлення наук. конф., 15—16 берез. 1995 р. — К., 1996. — С. 43—48.

Рец. Визначний здобуток української історичної науки // Рукописна та книжкова спадщина України. — К., 1996. — Вип. 3. — Рец. на кн.: Мацюк О. Я. Історія паперу в Україні. — К., 1995. — 186 с.

Ред. Боряк Г. В. Національна архівна спадщина України та державний реєстр «Археографічна Україніка: архівні документальні ресурси та науково-інформаційні системи. — К., 1996. — Відп. ред.

Ред. Національна архівна інформаційна система «Архівна та рукописна Україніка»: Зб. наук. пр. — К., 1996. — Вип. 1. — Член редкол.

Ред. Рукописна та книжкова спадщина України. Археографічні дослідження унікальних бібліотечних та архівних фондів / Відп. ред. Л. А. Дубровіна, Г. В. Боряк. — К., 1996. — Вип. 3. — 248 с.

1997

Архівознавчі аспекти концепції архівної справи в Україні // Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи : Наук. доп. на Всеукр. конф. (Київ, 19—20 листоп. 1996 р.). — К., 1997. — С. 37—42.

1998

Болгарський наспів з рукописних нотолінійних ірмолоїв України кінця XVI—XVII ст. / Л. П. Корній, Л. А. Дубровіна. — К., 1998. — 323 с.

Всенародна бібліотека України під час реорганізації її діяльності в 1929—1934 рр. // Наукові праці НБУВ. Бібліотека. Наука. Культура. Інформація. — К., 1998. — Вип. 1. — С. 4—17.

З історії створення Вінницької філії Всенародної бібліотеки України / Л. А. Дубровіна, Н. М. Зубкова // Там же. — С. 26—28.

Інформатизація в архівній справі // Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. — К. 1998. — С. 228—246.

Історія Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського / Л. А. Дубровіна, О. С. Онищенко. — К.: НБУВ, 1998. — 335 с.

Кодикологія // Джерелознавство історії України: Довід. — К., 1998. — С. 51.

М. П. Василенко та В. І. Вернадський як фундатори Національної бібліотеки Української Держави // Архівна та бібліотечна справа в Україні доби визвольних змагань (1917—1921 рр.). — К., 1998. — С. 185—198.

Основні положення концепції комп'ютеризації архівної справи в Україні // Студії з арх. справи та документознавства. — К., 1998. — Т. 3. — С. 6—17.

Передмова / Л. А. Дубровіна, В. Г. Врублевський, О. І. Путро // Видатні вчені Національної академії наук України. Особові архівні та рукописні фонди академіків і членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського (1918—1998): Путівник. — К., 1998. — С. 5—16.

Ред. Видатні вчені Національної академії наук України. Особові архівні та рукописні фонди академіків і членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського (1918—1998): Путівник. — К., 1998. — 307 с. — Заст. голови редкол.

Ред. Історія Національної академії наук України, 1924—1928: Документи і матеріали. — К.: НБУВ, 1998. — 764 с. — Член редкол.

Ред. Історія Національної академії наук України, 1929—1933: Документи і матеріали. — К., 1998. — 544 с. — Член редкол.

Ред. Рукописна та книжкова спадщина України. Археографічні дослідження унікальних бібліотечних та архівних фондів. — К., 1998. — Вип. 4. — 304 с. — Відп. ред.

1999

Бантисш-Каменський Микола Миколайович // Українські архівісти: Біобібліогр. довід. — К., 1999. — Вип. 1: (XIX ст. — 1930-і рр.). — С. 35—37.

Геппенер Микола Володимирович // Українські архівісти: Біобібліогр. довід. — К., 1999. — Вип. 1: (XIX ст. — 1930-ті рр.). — С. 82—84.

Гнат Житецький як засновник та перший керівник відділу рукописів Всенародної бібліотеки України (1918—1929) // Вісн. Харків. держ. акад. культури. — 1999. — Вип. 1. — С. 111—119.

Житецький Гнат Павлович // Українські архівісти: Біобібліогр. довід. — К., 1999. — Вип. 1: (XIX ст. — 1930-ті рр.). — С. 140—143.

Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського як архівна установа / Л. А. Дубровіна, Н. М. Зубкова // Арх. України. — № 1/6. — 1999. — С. 13—26.

Кодикологія та її метод у взаємозв'язках зі спорідненими галузями історичної науки // Спе-

ціальні галузі історичної науки: Зб. на пошану М. Я. Варшавчика. — К., 1999. — С. 54—67.

Національна архівна інформаційна система України «Архівна та рукописна Україніка» // Актуальні проблеми сучасного джерелознавства: Матеріали укр.-рос. наук. семінару, Київ—Санкт-Петербург, 1999 р. — К., 1999. — С. 81—86.

Рукописна книга як об'єкт національного бібліографічного репертуару України в контексті поняття «писемна пам'ятка» та її автора // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. — 1999. — Вип. 2. — С. 141—154.

Самоквасов Дмитро Якович // Українські архівісти: Біобібліогр. довід. — К., 1999. — Вип. 1: (XIX ст. — 1930-і рр.). — С. 292—295.

Створення Національної бібліотеки Української Держави та її концепція // Студії з архівної справи та документознавства. — К., 1999. — Т. 5. — С. 139—142.

Ред. Музичний архів М. Д. Леонтовича: Кат. / Уклад. Л. П. Корній, Е. С. Клименко. — К.: НБУВ, 1999. — 114 с. — Відп. ред.

2000

Нацистська бібліотечна політика у період окупації Києва у 1941—1943 рр. і доля книжкових фондів Бібліотеки Академії наук УРСР / Н. І. Малолетова, Л. А. Дубровіна // Рукописна та книжкова спадщина України. Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів. — К., 2000. — Вип. 5. — С. 139—172.

Предисловие к изданию 2000 г. // История о Казанском царстве (Казанский летописец). — М.: Яз. рус. культуры, 2000. — С. IV—XXVI. — (Полное собрание русских летописей; Т. 19).

Презентація книги «Грецькі рукописи у зібраннях Києва. Каталог» / Л. А. Дубровіна, Н. Г. Солонська // Бібл. вісн. — 2000. — № 4. — С. 42—44.

Статути Всенародної бібліотеки України при ВУАН як джерело з історії розвитку та трансформація ідеї Національної бібліотеки (1918—1934) // Укр. археогр. щорічник. — К., 2000. — Вип. 3/4. — С. 250—272.

Ред. Архівні установи України: Довід. — К., 2000. — 259 с. — Заст. голови редкол.

Ред. Грецькі рукописи у зібраннях Києва: Кат. / Упоряд. Є. Чернухін. — К.; Вашингтон, 2000. — 384 с. — Член редкол.

Ред. Рукописна та книжкова спадщина України. Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів. — К., 2000. — Вип. 5. — 173 с. — Відп. ред.